

Luku 18

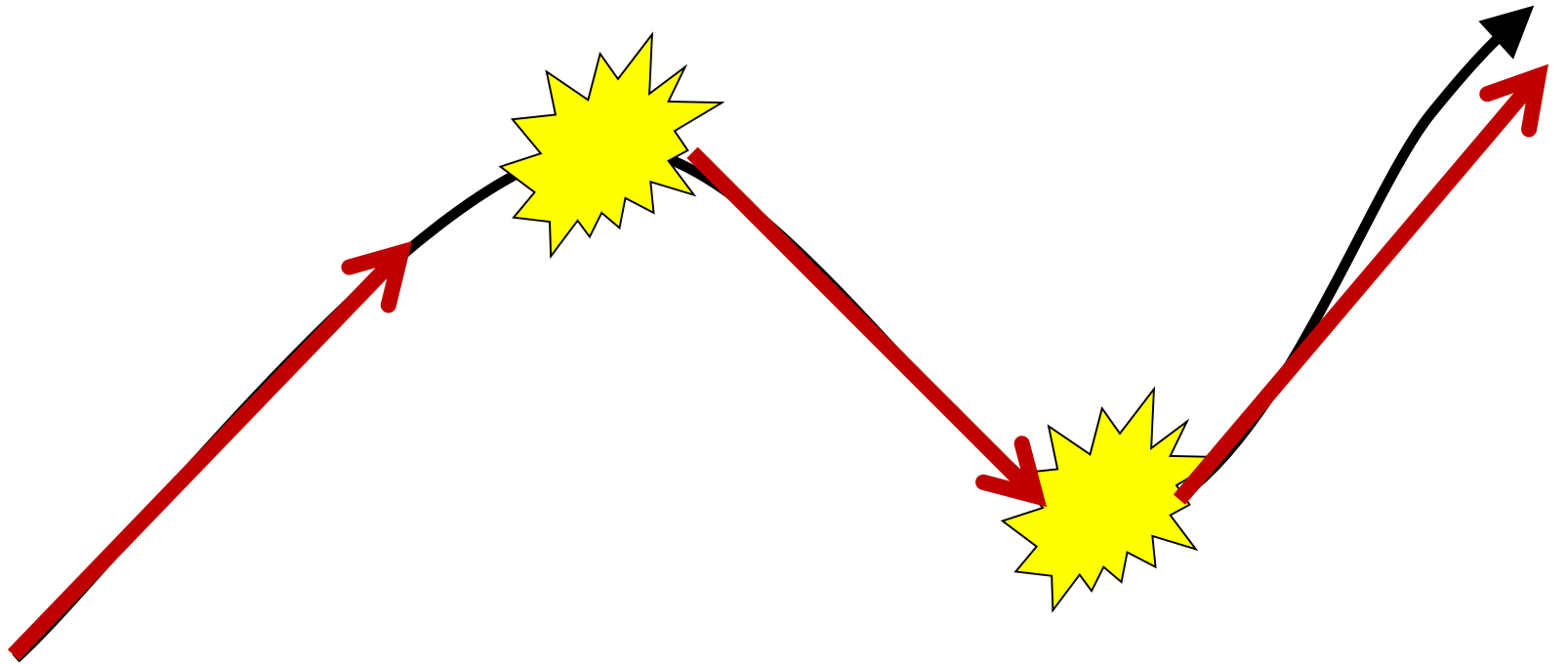
Talouden häiriö - suhdannevaihtelu

Tehtävät 1-3

Oppikirjan sivut 130 – 134

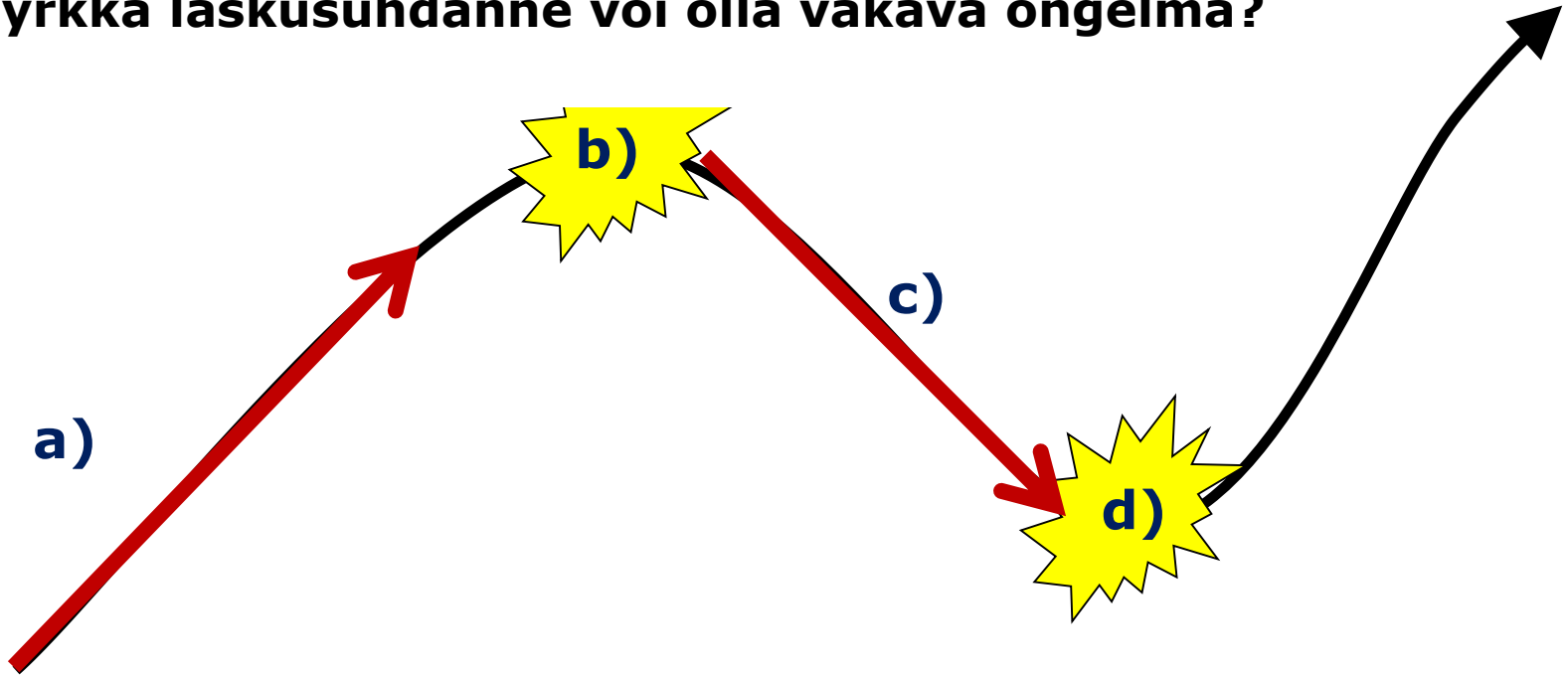
Suhdannevaihtelut

Suhdannevaihtelut (s. 131)

Kirjoita kuvioon tehtävässä 2. pyydetyt asiat (a) – d).

- a) Mitä piirteitä liittyy noususuhdanteeseen?
- b) Miksi liian nopea talouskasvu voi olla ongelma?
- c) Mitä piirteitä liittyy laskusuhdanteeseen?
- d) Miksi jyrkkä laskusuhdanne voi olla vakava ongelma?

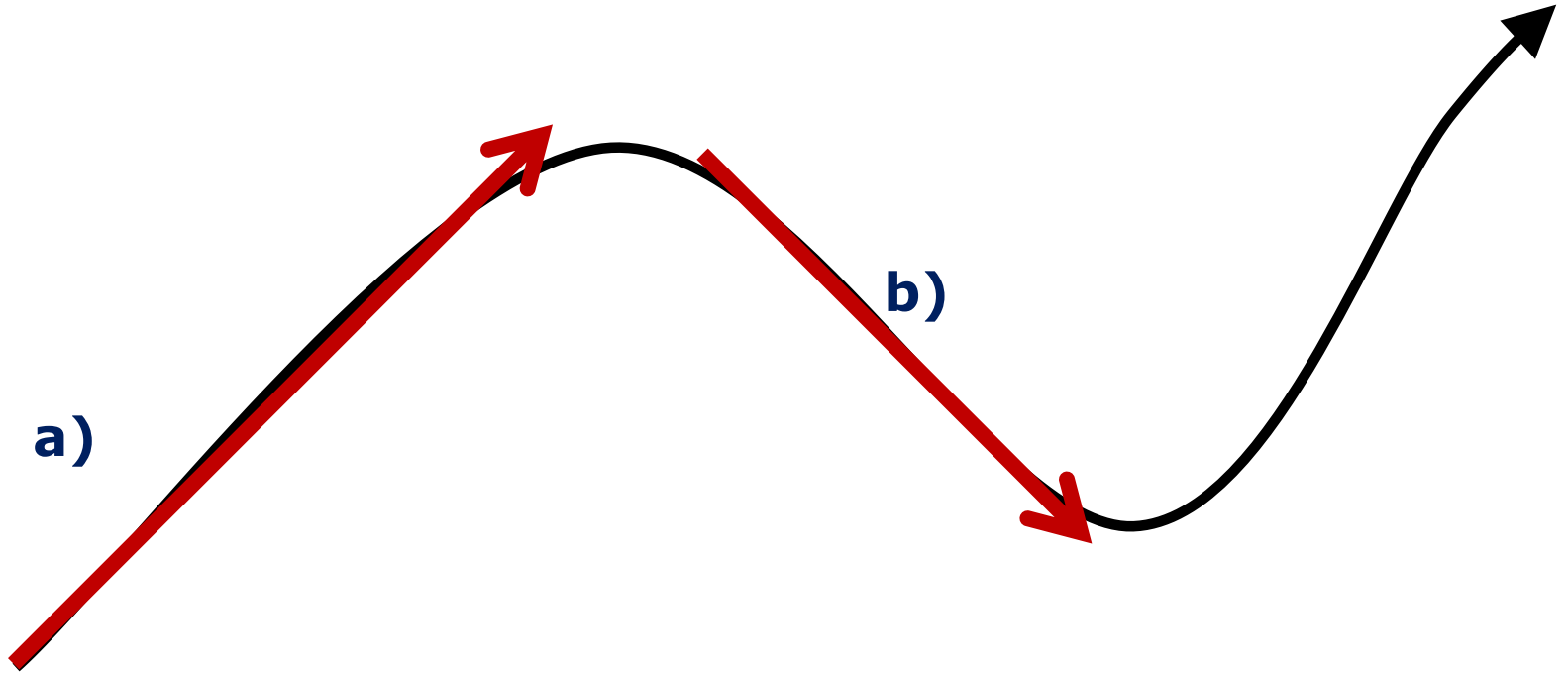

Suhdannevaihtelut

Millaista suhdannepolitiikkaa pitäisi noudattaa:

a) nousukauden aikana

b) laskukauden aikana?

Suhdannevaihtelut

a) Nousukausi

- **kysynnän kasvu**
- **elintason nousu** (esim. palkkojen nousun kautta)
- **yritysten voittojen kasvu**
- **työttömyyden pieneneminen**
- **julkisen sektorin verotulojen kasvu ja tulonsiirtojen väheneminen**
- **hintojen nousu**
- **korkojen nousu**
- **investointien kasvu**

Suhdannevaihtelut

Nousukausi

vientikysyntä kasvaa

→ työttömyys vähenee

→ kulutuskyky kasvaa

→ yritysten voitot ja

investoinnit lisääntyvät

→ hinnat ja korot nousevat

→ valtion menot vähenevät

b) Ylikuumeneminen

- inflaatio kiihtyy, taustalla lisääntynyt kysyntä ja ehkä myös kohonneet palkat
- vaarana ylikuumeneminen, jonka ilmiöitä ovat voimakas inflaatio ja joillakin aloilla työvoimapula

Suhdannevaihtelut

Nousukausi

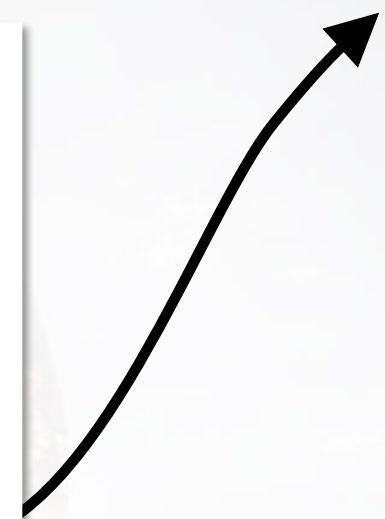
- vientikysyntä kasvaa
- työttömyys vähenee
- kulutuskysyntä kasvaa
- yritysten v
- investoinnit lis
- hinnat ja ko
- valtion men

Ylikuumentuminen

- hinnat nousevat liikaa
- inflaatio, työvoimapula

c) Laskukausi

- kysynnän heikkeneminen
- yritysten voittojen pieneneminen
- työttömyyden kasvu
- verotulojen lasku
- tulonsiirtojen kasvu/palvelujen leikkaaminen
- julkisen sektorin velkaantuminen
- hintojen nousun hidastuminen, jopa hintojen lasku
- korkojen lasku
- investointien lasku
- elintason lasku

Suhdannevaihtelut

Nousukausi

- vientikysyntä kasvaa
- työttömyys vähenee
- kulutuskysyntä kasvaa
- yritysten voitot ja investoinnit lisääntyvät
- hinnat ja korot nousevat
- valtion menot vähenevät

Ylikuumentuminen

- hinnat nousevat liikaa
- inflaatio, työvoimapula

Laskukausi

- koska hinnat nousevat liikaa, vientikysyntä laskee
- työttömyys lisääntyy
- kulutuskysyntä laskee
- investoinnit vähenevät
- hinnat ja korot alenevat
- verotulot/tulonsiirrot laskevat
- Elintaso laskee!

Uusi nousukausi alkaa!

d) Lama

- **Velkaongelma**
- **Pysyvä työttömyys**
- **Syrjäytyminen**
- **Lieveilmiöt**

Tehtävä 1

Miksi talous ei kasva joka vuosi yhtä nopeasti?

- **Kokonaiskysyntä vaihtelee!**

- Kokonaiskysyntään vaikuttavat mm. inflaatio, korkotaso, työttömyys ja viennin muutokset.

→ **Inflaatio vähentää ostovoimaa.**

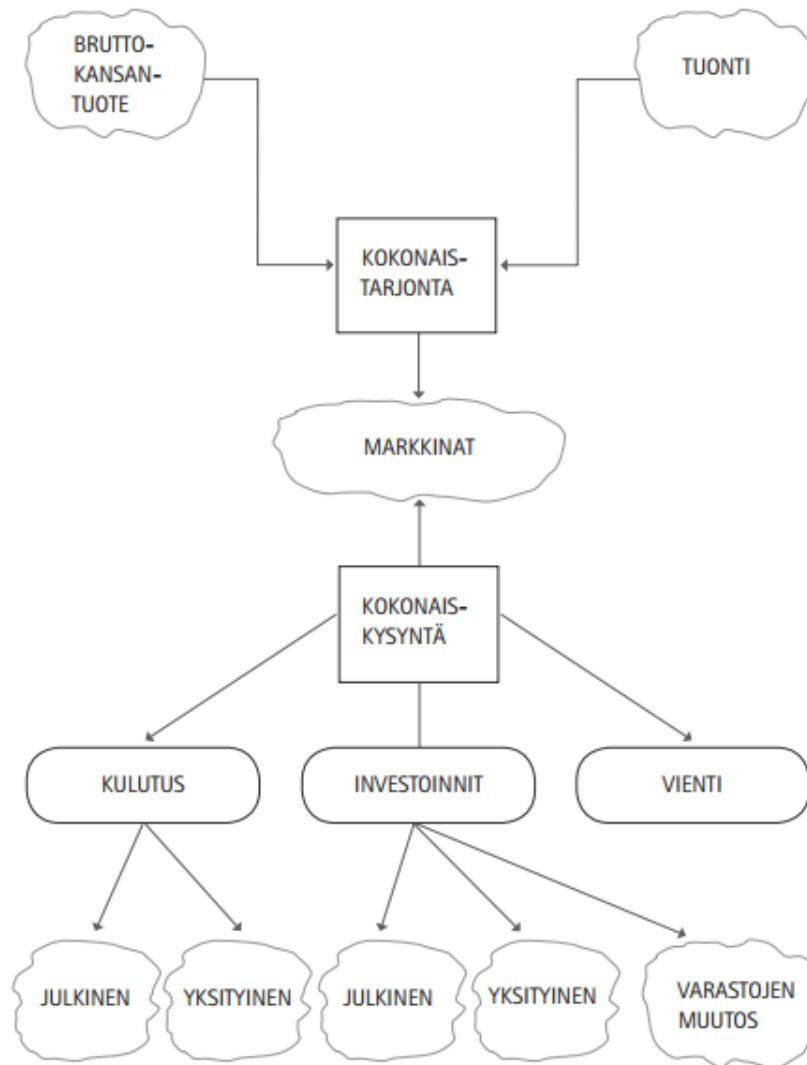
→ **Korkotason nousu vähentää velaksi kuluttamista ja laina-asiakkaiden ostovoimaa.**

→ **Työttömyys heikentää kulutusmahdollisuuksia.**

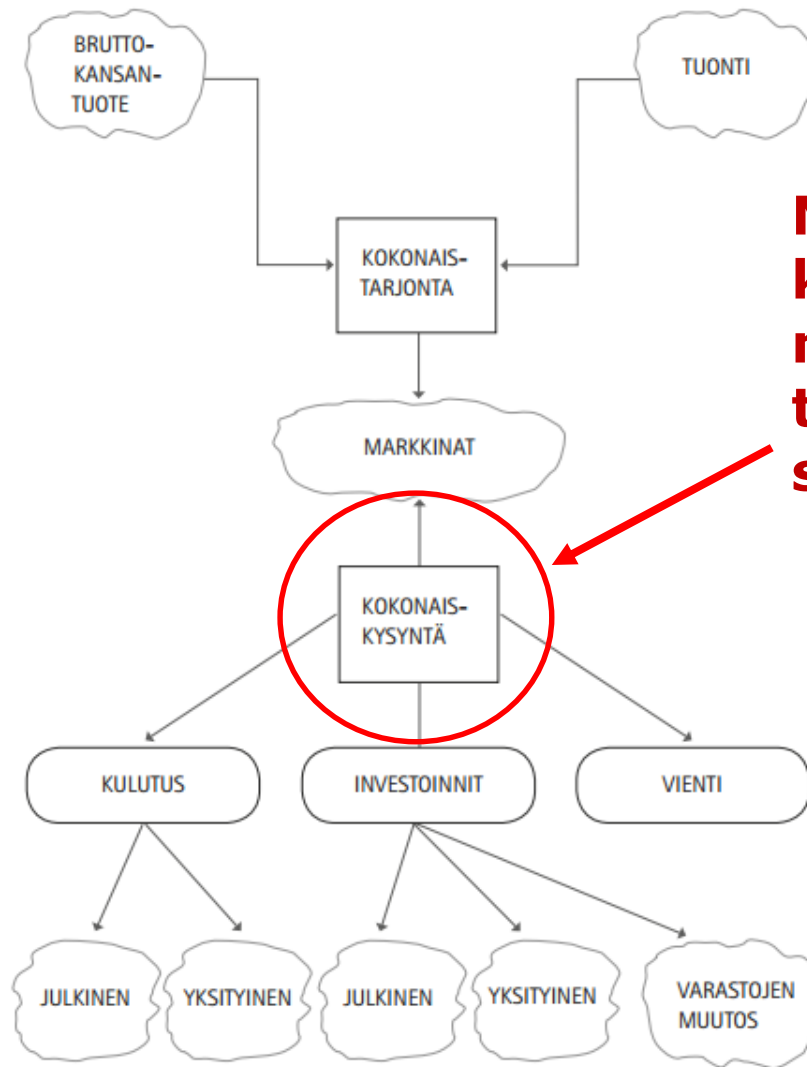
→ **Viennin heikkeneminen heijastuu ulkomaankauppaa käyvien yrityksien kautta koko yhteiskuntaan.**

→ **Useimmiten alkuperäinen syy on suhdannevaihtelut!**

Mistä suhdannevaihtelut johtuvat?

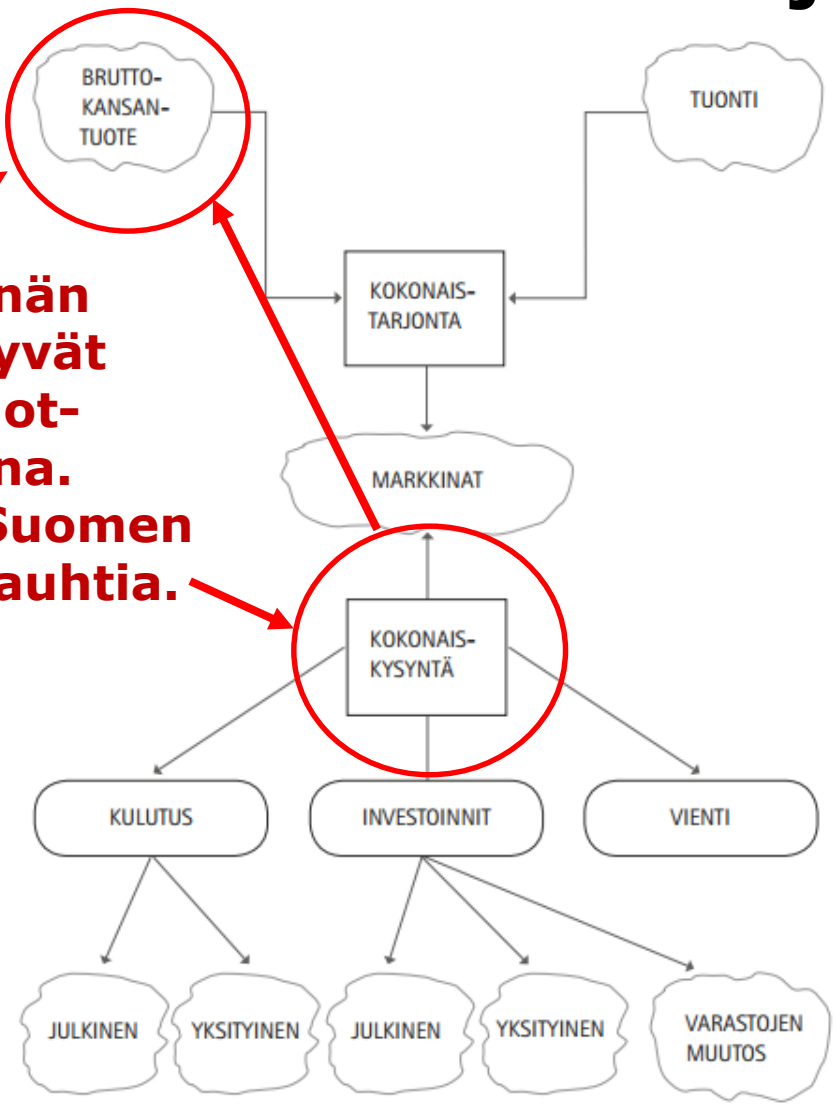
Mistä suhdannevaihtelut johtuvat?

Muutokset kokonaiskysynnässä vaikuttavat talouden suhdanteisiin.

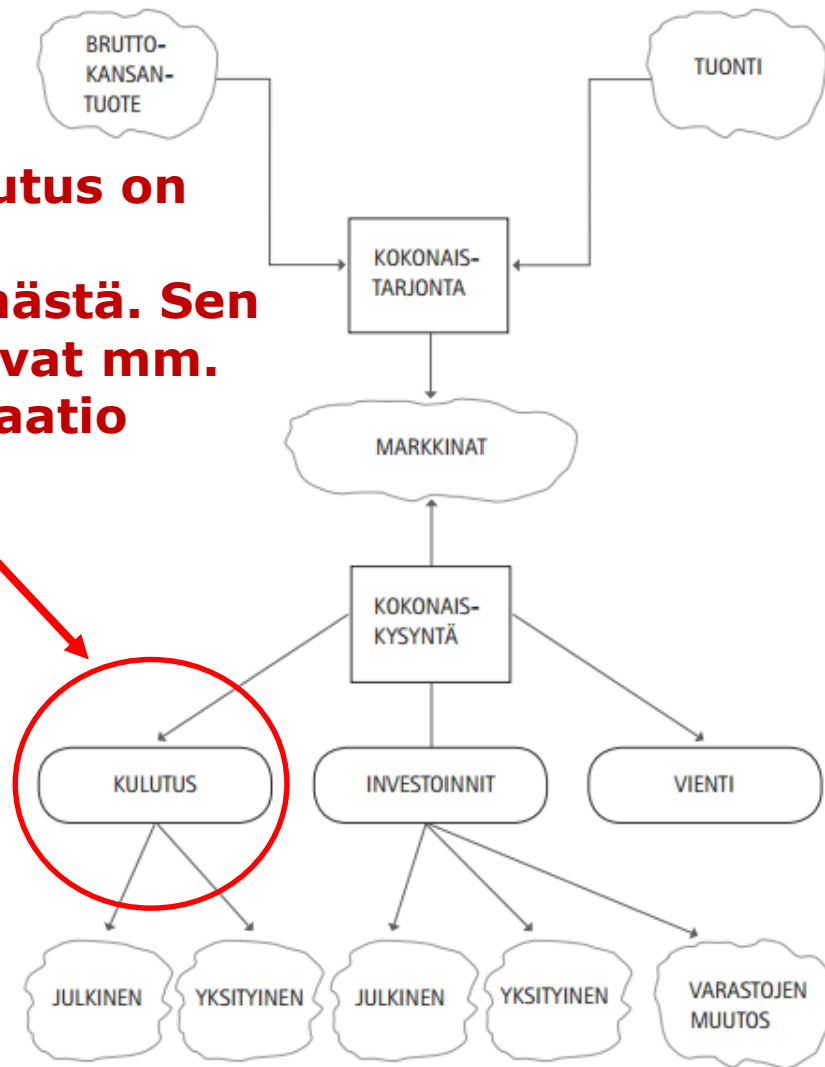
Mistä suhdannevaihtelut johtuvat?

Kokonaiskysynnän muutokset näkyvät bruttokansantuotteen muutoksena. Sillä mitataan Suomen talouskasvun vauhtia.

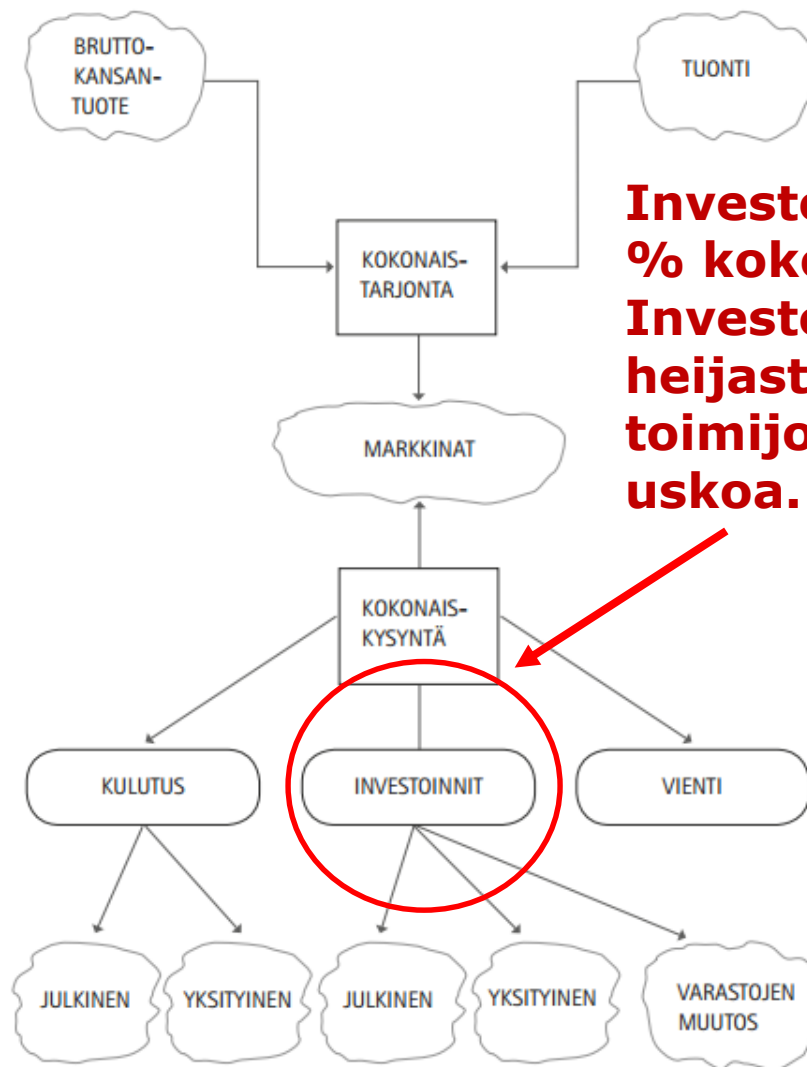

Mistä suhdannevaihtelut johtuvat?

Kotimainen kulutus on noin 55 % kokonaiskysynnästä. Sen tasoon vaikuttavat mm. palkkataso, inflaatio ja työttömyys.

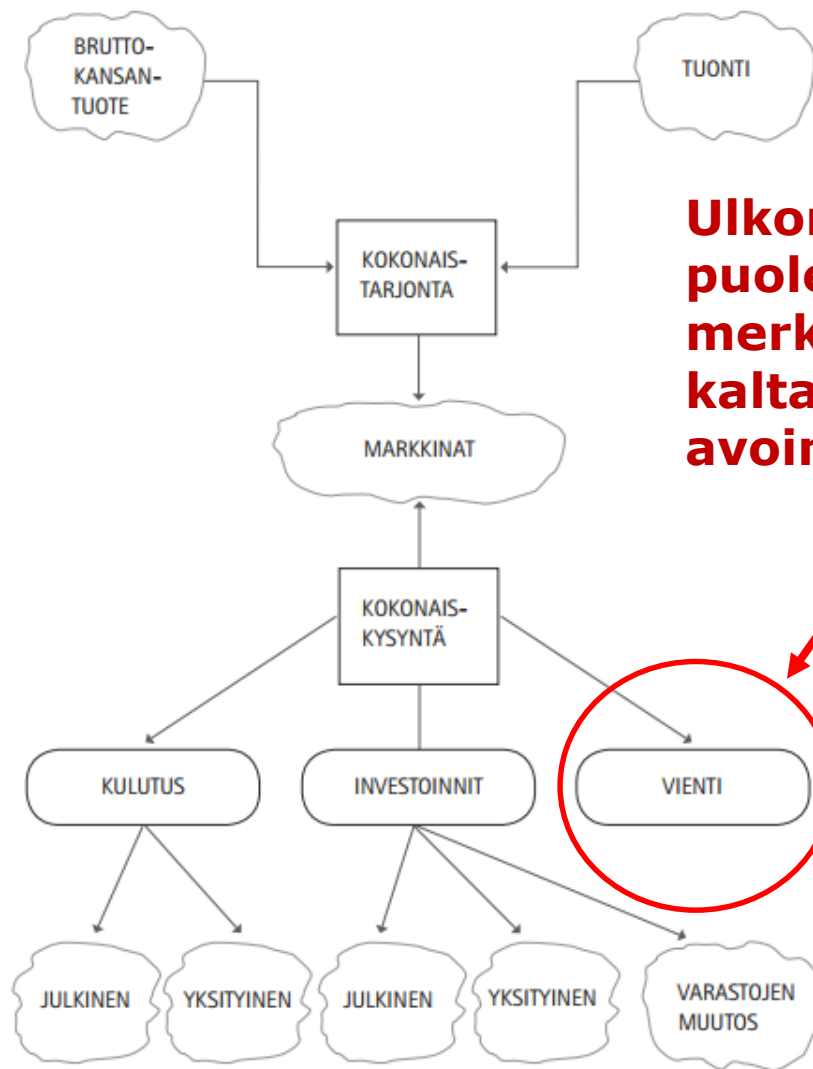

Mistä suhdannevaihtelut johtuvat?

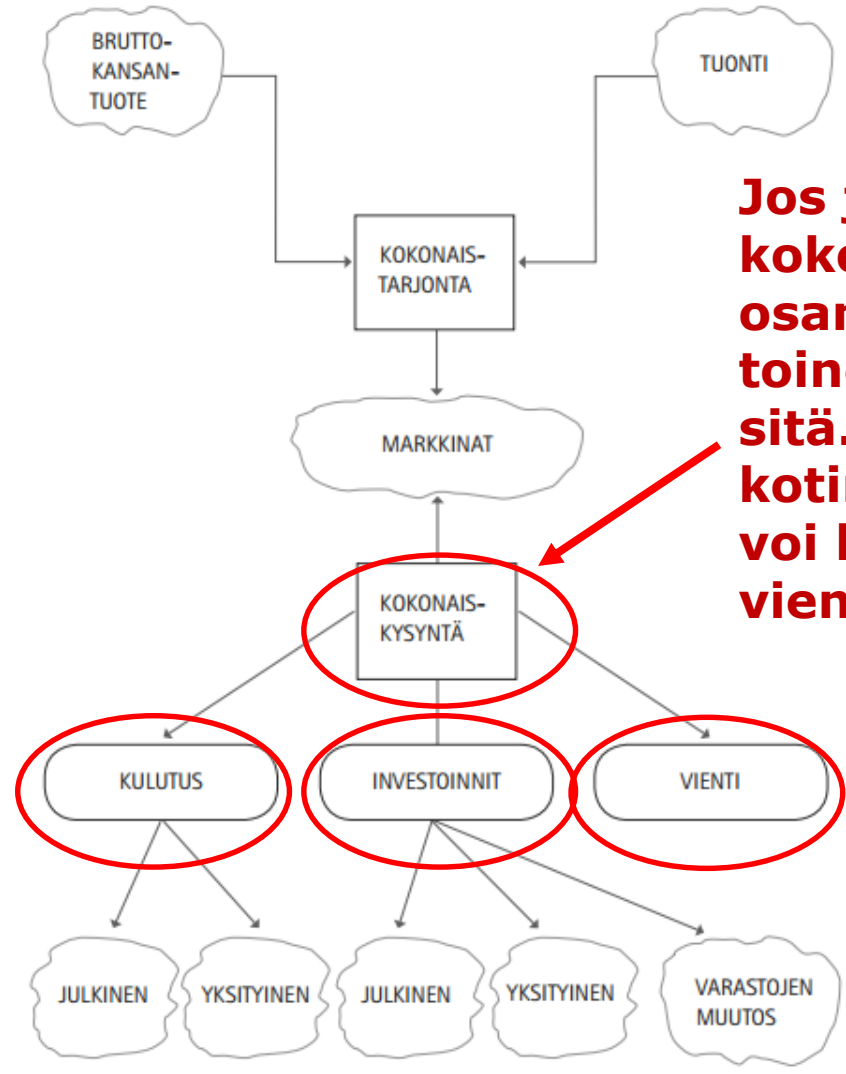
Investoinnit ovat noin 15 % kokonaiskysynnästä. Investointien määrä heijastelee kansantalouden toimijoiden tulevaisuuden uskoa.

Mistä suhdannevaihtelut johtuvat?

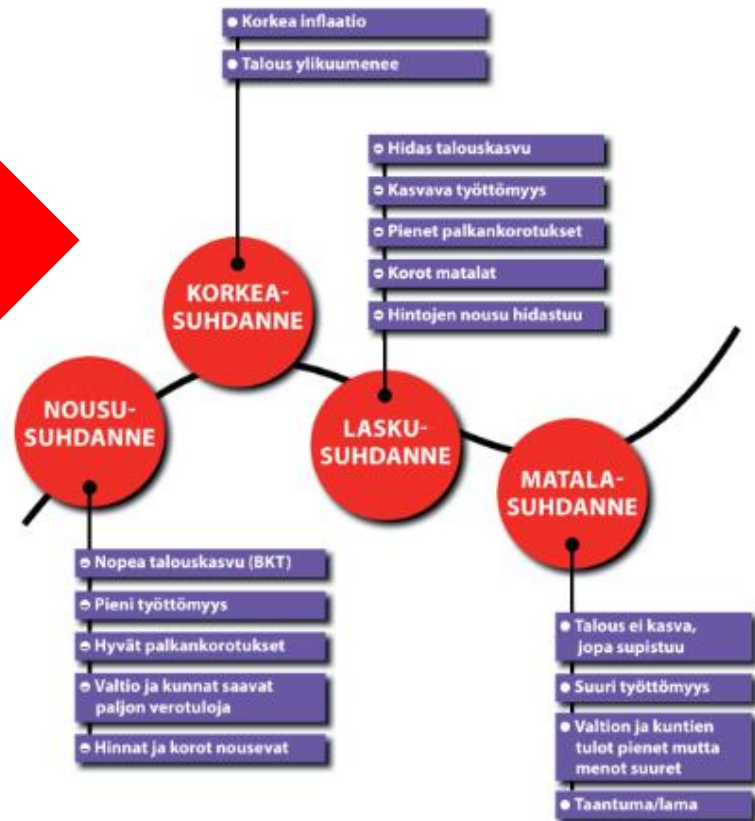
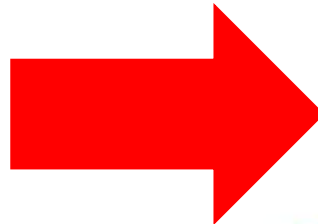
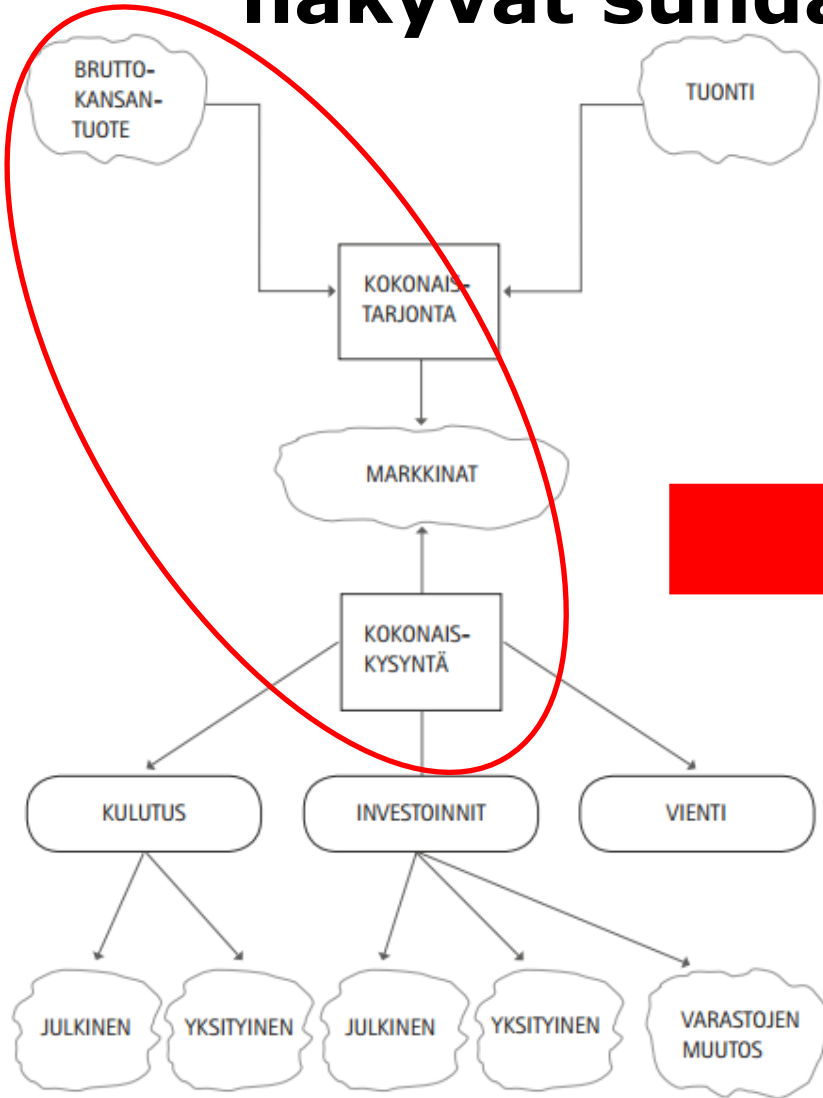
Ulkomaisella kysynnällä puolestaan tärkeä merkitys Suomen kaltaisessa pienessä ja avoimessa taloudessa.

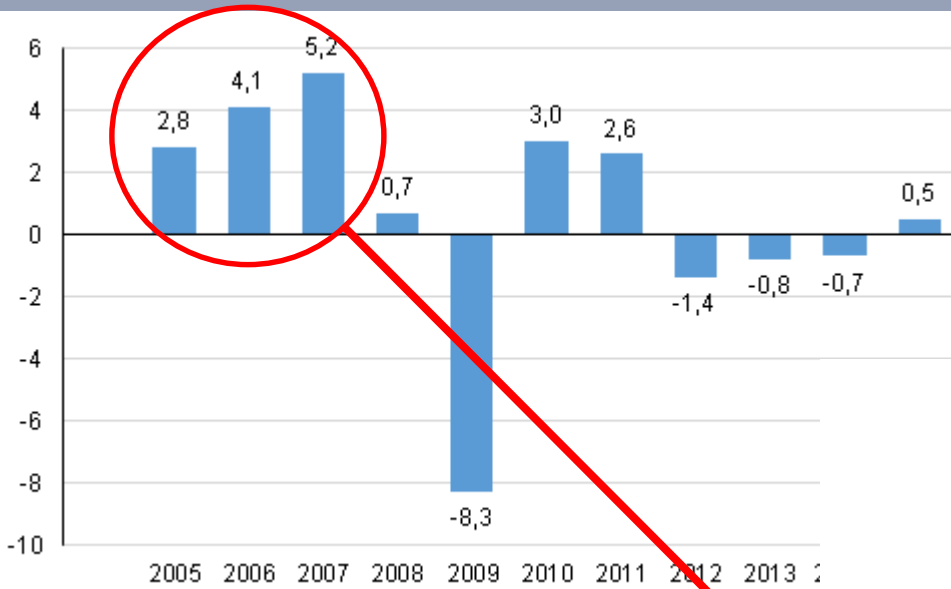
Mistä suhdannevaihtelut johtuvat?

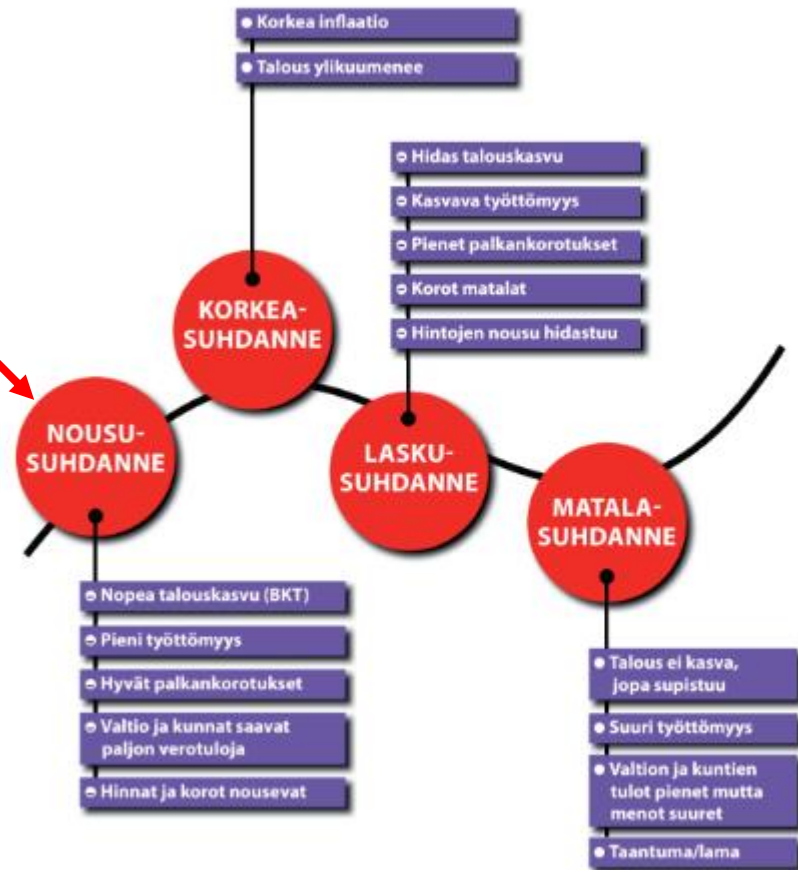
Jos jonkin kokonaiskysynnän osan määrä laskee, toinen osa voi paikata sitä. Esimerkiksi kotimainen kysyntä voi kasvaa, vaikka vienti ei kasvaisi.

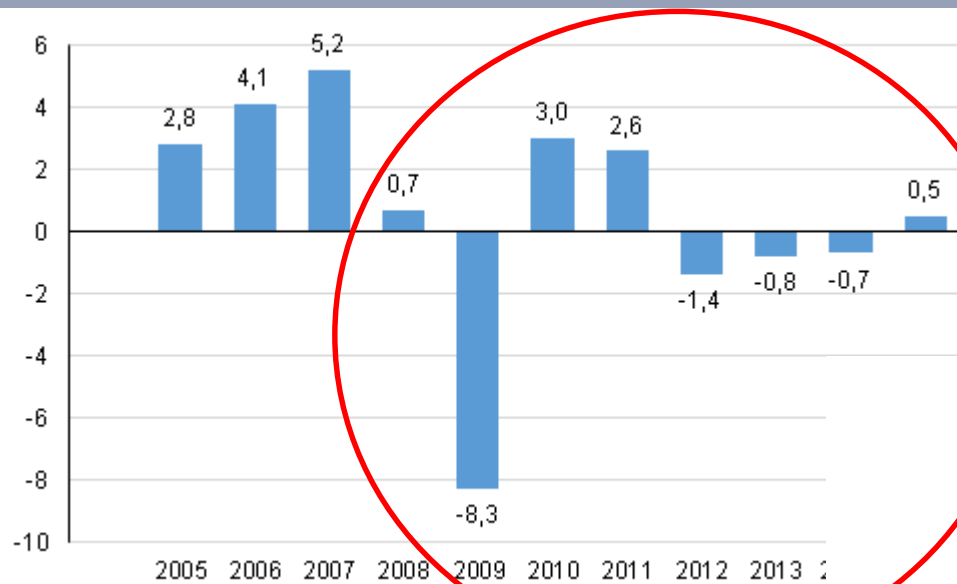
Kokonaiskysynnän ja bkt:n muutokset näkyvät suhdanteiden vaihteluina

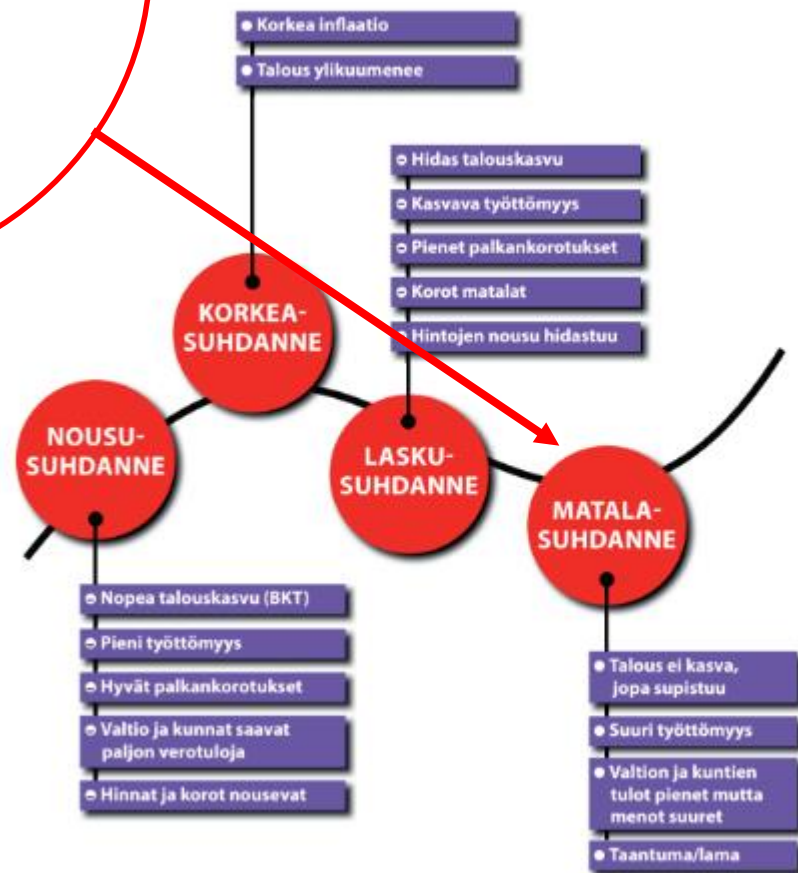

Esimerkiksi bkt:n nopea kasvu Suomessa 2005-2007 näkyi noususuhdanteena.

Vastaavasti bkt:n hidas kasvu tai supistuminen vuoden 2008 jälkeen on heijastunut Suomessa laskusuhdanteena tai jopa matalasuhdanteena.

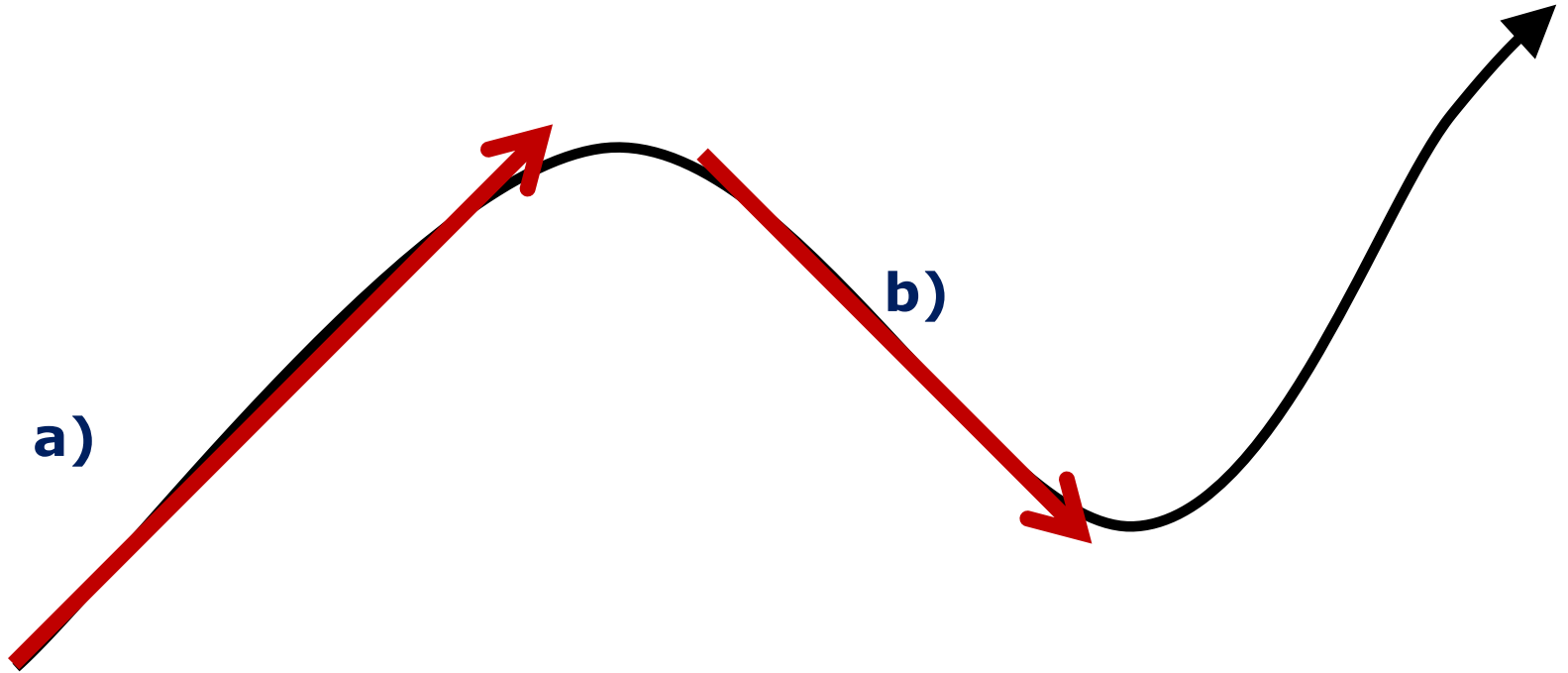

Suhdannevaihtelut

Millaista suhdannepolitiikkaa pitäisi noudattaa:

a) nousukauden aikana

b) laskukauden aikana?

Suhdannevaihtelut

Millaista suhdannepolitiikkaa pitäisi noudattaa:

- a) nousukauden aikana**
- b) laskukauden aikana?**

Googlaa myös esim.:

- valtion budjetti 2021**
- budjettiehdotus 2021**

Mitä toimia hallitus esittää ensi vuodeksi?

a)

Millaista suhdannepolitiikkaa pitäisi noudattaa nousukauden aikana ja vastaavasti laskukauden aikana? Eli mitä pitäisi tehdä!

- a) Nousukauden suhdannepolitiikka:
- b) Laskukauden suhdannepolitiikka:

a) nousukauden suhdannepolitiikka:

Tavoite: kokonaiskysyntää pitää yllä

Miten tapahtuu:

- verotuksen leikkaaminen
- valtionmenojen leikkaaminen
- valtionomistuksen myymien yritysten myyntien lisääminen
- ulkomaan sijoitusten vähentäminen
- rahamarkkinoiden kiristäminen (korkopolitiikka)

**Johtopäätös:
Ihmisillä ei saa olla liikaa rahaa!**

b) laskukauden suhdannepolitiikka

Tavoite: kokonaiskysyntää nitä

Miten tapahtuu:

- **verojen alentaminen**
- **julkisen sektorin investointien lisääminen**
- **tukipalkkioiden maksaminen yrityksille**
- **tulonsiirtojen lisääminen**
- **rahamarkkinoiden keventäminen (korot)**
- **suhdannerahastojen purkaminen**
- **ostojen suuntaaminen kotimaahan**

Huom. Keynesiläisyys

- John Maynard Keynes
- Lisää rahaa ihmisille!

Valtion ehdotukset vuodelle 2021

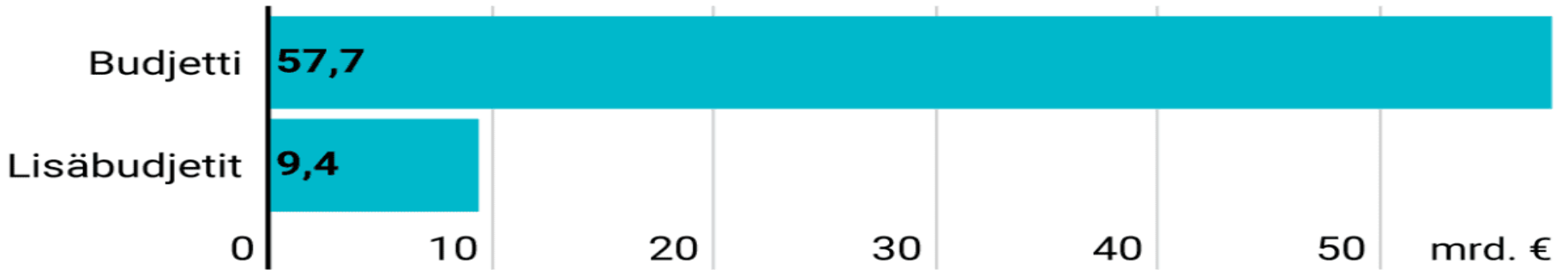
62 mrd€ budjetti, 7 mrd€ alijäämäinen

→ **Valtiovelka 132 mrd€**

[Budjettiriihi2020](#)

- **Työllistäminen, 30000-60000 työpaikkaa lisää**
 - Työllisyysaste 75%
 - "Pakotetaan" hakemaan töitä
 - Eläkeputken katkaisu
 - potkut ensin nuoremmille työntekijöille
- **Väylämaksujen puolittamista laiva- ja rahtiliikenteessä jatketaan**
- **Teollisuuden sähköveroa alennetaan**
- **Alkoholiveroa ja tupakkaveroa nostetaan**
- **Lämmityspolttoaineiden (turve) verotusta kiristetään**
- **Ansiotuloverotus säilyy entisellä tasolla!**

Koronamiljardit

Velanotto vuonna 2020

Lähde: Valtiovarainministeriö

Noususuhdanne ja kerroinvaikutus

Noususuhdanne alkaa (vienti)kysynnän kasvusta:

→ elpyminen leviää kerroinvaikutusten avulla

→ **Investoinnit lisäävät tuloja, jotka lisäävät kysyntää jne.**

→ Kysyntä saa aikaan tuotantoa, joka luo tuloja, joka luo kysyntää, joka taas luo tuotantoa

- Mitä enemmän tuloista käytetään **kotimaisiin** hyödykkeisiin, sitä suurempi kerroinvaikutus

- Osa tuontihyödykkeisiin

- **Pienille kansantalouksille vienti tärkeää!**

- vertaa USA (suuret omat markkinat)

- tai Norja (suuret öljyvarat)

KERROINVAIKUTUS

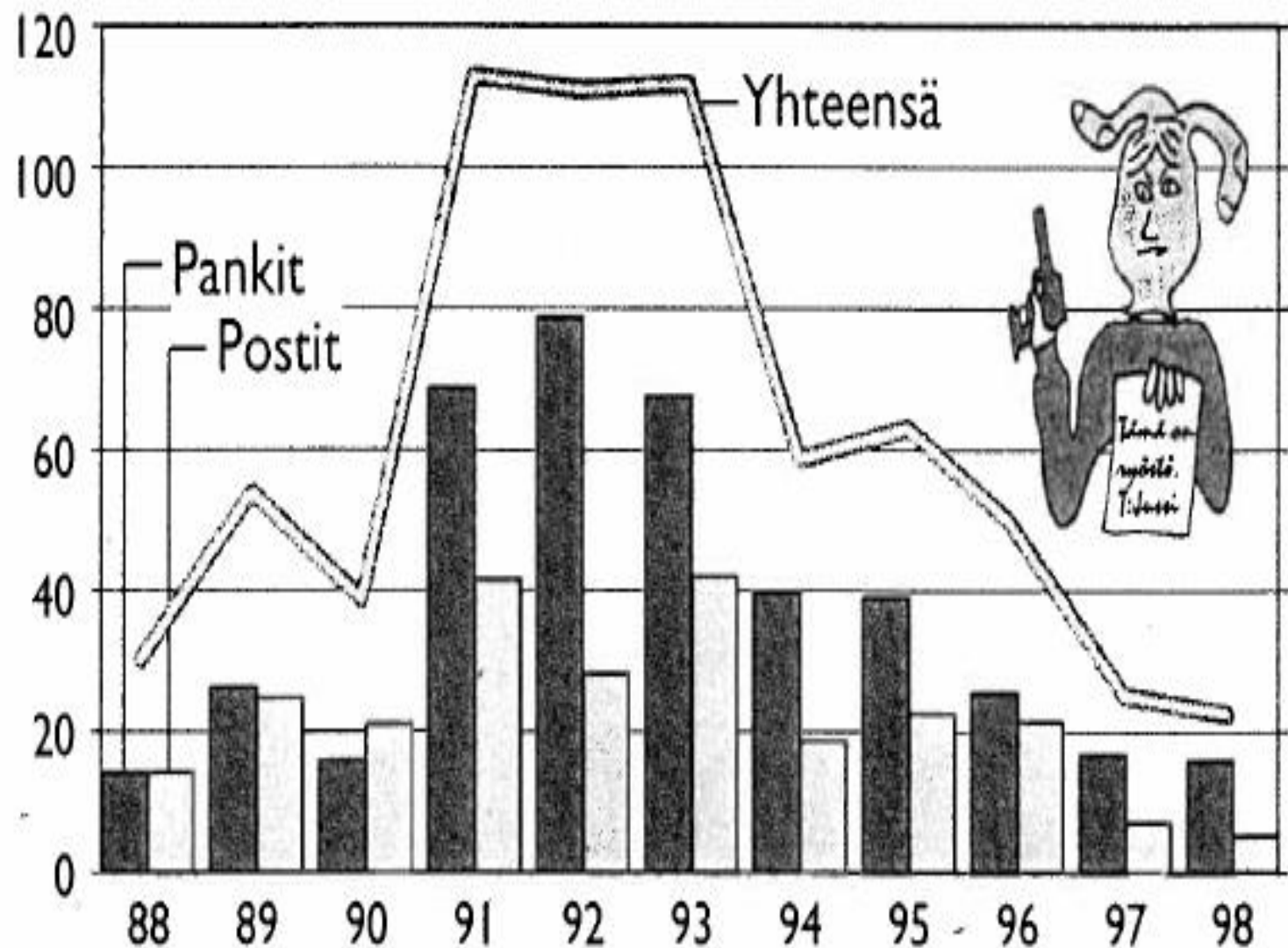
$$1/(1-0,80) \times 100 =$$
$$1/0,20 \times 100 = 500 \text{ milj.}$$

Kierros	Kokonaistuotannon ja tulojen kasvu	
1.		100 milj.
2.	0.80×100 milj.	80 milj.
3.	0.80×80 milj.	64 milj.
4.	0.80×64 milj.	51,2 milj.
5.	$0.80 \times 51,2$ milj.	41 milj.
6.	0.80×41 milj.	32,8 milj.
6.	$0.80 \times 32,8$ milj.	26,2 milj.
7.	$0.80 \times 26,2$ milj.	21 milj.
8.	0.80×21 milj.	16,8 milj.
9.	$0.80 \times 16,8$ milj.	13,42 milj.

Laskusuhdanne

- **Laskusuhdanne käyttäytyy päinvastoin!**
- Investointien supistaminen saa aikaan tulojen vähenemisen → supistaa kulutuskysyntää → supistaa kulutushyödykkeiden tuotantoa jne.

Pankki- ja postiryöstöt Suomessa (kpl)

(Lähde: Suomen Pankkiyhdistys)